

Atena mi(s)tică

MIHAELA IORDĂCHESCU

Figura Atenei, identificată la romani cu zeița Minerva, a evoluat în mod constant în Antichitate. Termenii acestei evoluții sunt pasărea și șarpele. Zeiță a Mării Egee, a apărut din cultele htoniene (șarpele) spre a se înălța la un loc dominant în cultele uraniene (pasărea). Imaginea pe care ne-o formăm despre Atena cuprinde mai multe secole de istorie mitologică de o mare intensitate. De aceea Marie Delcourt o descrie ca fiind *o foarte enigmatică persoană*, iar din întreaga mitologie grecească, ființa ei ne rămâne poate cea mai ascunsă. Este zeița înțelepciunii și a fecundității, ocrotitoare a copiilor, războinică, dar totodată pașnică, protectoare a artelor, a științei și a meșteșugurilor, patroana orașului Atena, căruia îi dăruise măslinul.

Nașterea Atenei a fost ca un fascicul de lumină asupra lumii. Ea a sărit din capul tatălui ei, Zeus (care anterior o înghițise pe soția sa, însărcinată, pentru a nu fi detronat de feciori, în urma unei preziceri), îmbrăcată în armură, cu armele de-a gata. Atena era înarmată cu scutul veteranului, care în mâinile sale a devenit și mai îngrozitor. Atena era simbolul atributelor unite moștenite de la părinți. Ea personifica forța moștenită de la Zeus, îmbinată cu înțelepciunea și prudența lui Metis. Era o femeie cu ochi albaștri, mereu însoțită de o bufniță.

La apariția ei s-a clătinat muntele Olimp, pământurile din cele patru zări ale lumii au gemut, apele s-au involburat. Peste orașul în care s-a născut, s-a răspândit o ploaie de zăpadă de aur.

Atena cobora iute din Olimp, asemenea unei stele căzătoare, trimisă de Zeus în semn de minune sau de izbândă. Pogorârea ei era însoțită de instaurarea păcii, Atena fiind considerată susținătoarea ordinii pe pământ, iar peste tot triumfa legea nescrisă: mai multă rațiune și mai puțină forță. Atena a întocmit legi pentru oameni, a inaugurat judecătorii și adunările populare, urmărirea desfășurarea corectă a confruntărilor militare. Se afla alături de omul chinuit, ajutân-

du-l să scape din încercările grele. Astfel, ea a fost invocată în poezia *Eschil-corifeul* a lui Ion Hadârcă ca să-și manifeste puterile: *Pallas Atena-ntoarce-l pe Oreste/în veșnicia vetrelor funeste...*

Zeița a inventat pentru oameni carul, plugul, boroana. I-a învățat să construiască corăbii, să strunească caii, să înjuge boii. Pe femei le-a instruit să toarcă, să țasă, să brodeze și a creat fusul și războiul de țesut. I-a instruit în arte și în meșteșuguri: sculptură, arhitectură, pictură. I-a obișnuit pe atenieni să cultive măslinul și a hotărât ca măslinul să fie simbolul păcii.

Atena a zămislit-o pe Pandora, pe care a înzestrat-o cu toate darurile. A pedepsit-o pe Arahne, transformând-o într-un păianjen, pentru mândria acesteia de a se întrece cu zeii. Anume Atena a fost aceea care i-a luminat mintea lui Ahile. L-a ajutat pe Ulise să construiască calul de lemn, iar pe argonauți, să-și facă corăbii și să pornească în căutarea lânii de aur. Ocrotirea oferită eroilor simbolizează, după cum afirmă Pierre Grimal, *ajutorul adus de către Spirit forței brutale și valorii personale a eroului*. Atena i-a învățat să fie viteji, dar și prudenți.

În cinstea Atenei se ofereau, în anumite zile de sărbătoare, prăjituri în formă de șerpi, simbolizând fertilitatea și fecunditatea. Nou-născuților din Grecia li se dăruia o amuletă ce reprezenta un mic șarpe drept simbol al vigilenței ocrotitoare, dar și al înțelepciunii intuitive.

Atena este zeița victorioasă prin înțelepciune, prin ingeniozitate, prin adevăr. Lancea pe care o ține în mână este, până la urmă, o armă de lumină. Este zeița echilibrului interior, a măsurii în toate domeniile. Mitul Atenei arată însă că zeița și-a atins perfecțiunea după o lungă perioadă de evoluție, evoluție a conștiinței. Combativitatea spirituală este cea care o caracterizează pe Atena, ea fiind veșnic într-o stare de veghe, căci perfecțiunea nu poate fi obținută pentru veșnicie. ●